

Gemeente Maastricht

> RETOURADRES Postbus 1992, 6201 BZ Maastricht

BEZOEKADRES
Mosae Forum 10
6211 DW Maastricht

Aan de dames en heren,
leden van de gemeenteraad

POSTADRES
Postbus 1992
6201 BZ Maastricht

ONDERWERP
RIB Uitvoeringsprogramma BGM 2016

DATUM
21 maart 2016
Verzonden: 21-03-2016

BIJLAGEN
1

BEHANDELD DOOR
Koos Jans

TELEFOONNUMMER
043 350 4547

ONZE REFERENTIE
201610384

E-MAILADRES
Koos.jans@maastricht.nl

FAXNUMMER

UW REFERENTIE
--

Geachte raadsleden,

Hierbij stuur ik u ter informatie toe het Uitvoeringsprogramma 2016 Buitengoed Geul en Maas.

Dit is het tweede uitvoeringsprogramma van het Buitengoed Geul en Maas.

Met de RIB van 9 december 2014 heb ik u al het eerste uitvoeringsprogramma (voor het jaar 2015) toegestuurd.

Buitengoed Geul en Maas is het (tijdelijke) samenwerkingsverband tussen de provincie Limburg en de gemeenten Maastricht, Meerssen en Valkenburg, gericht op het op een duurzame wijze ontwikkelen en het zichtbaar, toegankelijk, aantrekkelijk en beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed, de waarden van natuur en landschap en het watersysteem van het Buitengoed Geul en Maas, zodat er een aantrekkelijke groene leefomgeving ontstaat voor de bewoners en gebruikers ervan.

Daarvoor heeft uw Raad in november 2014 de Gebiedsvisie Buitengoed Geul en Maas vastgesteld, die leidend is voor ontwikkelingen, projecten, activiteiten en acties in het gebied.

Voor meer informatie over Buitengoed Geul en Maas verwijs ik u graag de website www.buitengoedgeulmaas.nl. Voor eventuele inhoudelijke vragen kunt u altijd contact opnemen met Koos Jans, Procesmanager Ruimte bij de gemeente Maastricht, telefoon 043-3504547.

Ik hoop u hiermee naar genoegen te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,

Gerdo van Grootheest,
Wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling, Wonen, Natuur en Milieu

Raadsinformatiebrief

Uitvoeringsprogramma Buitengoed Geul & Maas 2016

Dit is het tweede uitvoeringsprogramma van het Buitengoed Geul & Maas. In dit uitvoeringsprogramma zullen we eerst een terugblik geven op 2015 en vervolgens een doorkijk naar 2016

1. Kernboodschap

Overheden creëren de randvoorwaarden voor ontwikkeling van het Buitengoed en zoeken de verbinding op met initiatiefnemers om tot realisatie te komen. Verbindingen tussen initiatieven zijn cruciaal om van solitaire projecten naar olievlekvorming te gaan. Beleving ontstaat door participatie van vrijwilligers, ondernemers, buurtorganisaties, scholen en speciale doelgroepen. We kijken hierbij enerzijds naar ruimtelijke samenhang, door initiatieven binnen een bepaalde straal aan elkaar te koppelen en synergie te bewerkstelligen (als dit al niet vanuit de partijen zelf gedaan is/wordt). Anderzijds kijken we naar overkoepelende thema's die op meerdere plekken in het gebied voorkomen.

Thema's zijn:

- *Herbestemming leegstaande landgoederen*
Dit thema zet in op de verbindende rol vanuit de samenwerkende overheden als makelaar. De makelaar handelt op basis van marktfragen en kijkt op basis van bestaande kaders zoals beleid, bestemmingsplan en de gebiedsvisie van het Buitengoed welke locatie het meest geschikt is voor de functie. De makelaar probeert de marktpartij te bewegen naar die betreffende locatie.
- *Ontwikkelen en duurzaam beheer van groen en landschap*
Als eerste opstap naar een groene en duurzame inrichting en waar mogelijk gezamenlijk beheer van de betreffende locaties worden op Boomfeestdagen verschillende groenelementen aangeplant op diverse plekken in Buitengoed met inzet van vrijwilligers, scholieren en speciale doelgroepen. Langere termijn aanpak gericht op speciale doelsoorten en verdere verduurzaming beheer in afstemming met nationaal Landschap en Europese beleidskaders op het gebied van natuur, ecologie en beheer. We kijken samen met initiatiefnemers naar koppelkansen met andere initiatieven, inzet van speciale doelgroepen en aanhaking bij diverse beleidskaders en subsidieregelingen.
- *Toegankelijkheid en ontsluiting*
De verbindings-as is de hoofdader van het Buitengoed. Het Routenetwerk (RNW) is een verfijning hiervan en we kijken hoe we hier routes op kunnen laten aansluiten door bijvoorbeeld samen met ondernemers themaroutes te ontwikkelen. We doen pilots met het maken van ommetjes in het gebied en het opzetten van transferia op belangrijke plekken in het gebied. We werken aan de herkenbaarheid van het gebied als het Buitengoed Geul & Maas door middel van het plaatsen van borden, bankjes en dergelijke in onze huisstijl.
- *Participatie*
Dit thema loopt als rode draad door de drie voorgaande thema's. Bij onze activiteiten stimuleren we betrokkenheid van scholen, speciale doelgroepen, vrijwilligersorganisaties etc.

Het doel van het Buitengoed Geul & Maas is op een duurzame wijze ontwikkelen en het zichtbaar, toegankelijk, aantrekkelijk en beleefbaar maken van het cultuurhistorisch erfgoed, de waarden van

natuur/landschap en het watersysteem van het Buitengoed Geul & Maas, zodat er een aantrekkelijke, groene leefomgeving ontstaat voor de bewoners en gebruikers ervan.

Met daarin verschillende elementen zoals:

Water, mergel, landschap, beheer door begrazing, ecologie, educatie, historie, landgoederen, parken, stedelijke invloedsferen, stations, betrekken van ondernemers, gebruikers die genieten van deze omgeving, activiteiten door buurtbewoners etc.

2. Onze gebiedsvisie

De gebiedsvisie Buitengoed Geul & Maas is een integraal en consequent geheel dat de basis biedt voor de huidige en toekomstige ontwikkelingen in het Buitengoed. De gebiedsvisie is eind 2014 door de drie gemeenteraden en Gedeputeerde Staten vastgesteld, en sonderend besproken met Provinciale Staten. Hiermee wordt een eenduidig kader gegeven aan alle stakeholders binnen het gebied, dat ingaat op verschillende speerpunten (watersysteem, landschappelijk en ecologisch raamwerk, beeldbepalende objecten, economie en functies, ontsluiting en toegankelijkheid).

De gebiedsvisie kent een deeluitwerking van beeldbepalende objecten, waar een aantal panden vanuit hun cultuur-historische context worden beschreven. Bedoeling is deze beschrijvingen te gebruiken voor nieuwe ontwikkelingen en initiatiefnemers deze als inspirerend en uitnodigend kader mee te geven voor (her)ontwikkeling van locaties.

3. Terugblik 2015

In 2014 en 2015 zijn projecten gerealiseerd en gestart met behulp van onder andere de middelen uit het regiofonds, impulsmiddelen en andere subsidieregelingen. Daarnaast zijn er procesmiddelen omgezet naar projectmiddelen. De projecten zijn deels initiatieven waarin een of meerdere van de samenwerkende overheden participeren tot uitvoering en deels particuliere initiatieven.

Reeds gerealiseerd	Van voorbereiding naar start uitvoering in 2016	Nog in voorbereiding/start uitvoering vanaf 2017
Sloop locatie Manege Derks Marienwaard	Kanjel en Gelei	Kruisdonk nieuw Landgoed
Herstel Joodse Begraafplaats Tussen de Bruggen te Rothem	Groene Loper	Recreatieve verbinding met Grensmaas via Faunabrug
Uitbreiding Proosdijpark met kloostertuin	Herinrichten Pletsmlen/Watervalderbeek	De Leeuw (herbestemming)
Inrichting omgeving Rothermolen	Herbestemming Villa Kanjel	Verbinding Limmel Nazareth (groenstructuur in de wijken)
Herinrichten omgeving nieuw landgoed Kloosterbosch	Waterbuffers Limmel bij Hoeve Rome en ten noorden waterzuivering	Herinrichting Markt Meerssen
Zomerprogramma Villa Kanjel	Kasteel Borgharen en omgeving opwaarderen	Mergelsteilwanden fase 2
Centrumplan Valkenburg	Hoeve Broers	Hoeve Klinkenberg
Pilot met gronden streekproductie tussen Kruisdonk en Vaeshartelt	Verbindings-as - Overstappunt Rothem - Klinkenberg-Kerkstraat - Bunderstraat ter hoogte	Realisatie fietsbrug Rivierpark Maasvallei/België

	van Hoogveldweg Houthem 2 ^e fase	
Routenetwerk fase 1	Ecologische verbinding Meerssen Papier	Kasteel Oost
Groen + Groen 1 ^e en 2 ^e tranche	Routenetwerk fase 2	Withuishof
	Verkenning groene opgave	
	Entree Groote Molen	
	Uitvoering Verbindings-as BGM deel Houthem fase 1	
	Vernieuwen beukenlaan fase 1	
	Hoeve Rome fase 1 (dak renovatie)	
	Mergelsteilwanden fase 1	
	Kasteel Jerusalem buitenplaats	
	Xonar (Marienwaard en Severenstraat)	
	De Leeuw (herinrichting Noordelijk deel)	
	Opknappen Cascades Park voormalig klooster Overbunde te Bunde	
	Leeftuin Houthem/Wijland	
	Via Belgica	
	Verkenning Eiland in de Geul	
	Haalbaarheidsonderzoek fietsbrug Rivierpark Maasvallei/België	
	Groen + Groen 3 ^e tranche	

De rode draad die door de verschillende projecten heen loopt is de bijdrage aan de herkenbaarheid/identiteit van het gebied op het gebied van landschap, water, natuur, monumenten, ontsnippering, recreatie en toerisme.

Vanuit de terugblik naar 2015 brengen we verdere focus aan voor 2016 en verder. Binnen de vier gekozen thema's van het uitvoeringsprogramma 2015 zetten we in 2016 in het specifiek in op vier elementen/deelgebieden waar de prioriteit ligt. De kerngedachte van het uitvoeringsprogramma is: op basis van olievlekvorming invulling geven aan gebiedsvisie. Concretisering door lopende initiatieven/projecten (waar nodig) te stimuleren en faciliteren vanuit de samenhang der dingen te denken en te handelen.

4. Focus 2016

Vanuit de gebiedsvisie en de reeds ingezette activiteiten zijn er drie belangrijke fysieke punten in het Buitengoed waar ontwikkelingen zich concentreren; de drie schakels. De herbestemming van leegstaande landgoederen blijft op de drie schakels een belangrijk thema. Dit geldt ook voor het thema participatie. Het ontwikkelen en duurzaam beheer van groen en landschap komt terug in de focus van de natuuropgave, waar in het specifiek de relatie tussen het ecologische en recreatieve karakter van het Buitengoed aandacht krijgt. Het thema toegankelijkheid en ontsluiting is min of meer onderverdeeld in twee van de focuspunten. Bij routing en beleving gaat het om de fysieke toegankelijkheid en ontsluiting en het al dan niet thematisch gebruik hiervan. Bij communicatie en herkenbaarheid gaat het om het herkennen van het gebied als het Buitengoed.

4.1. Drie Schakels

De drie schakels zijn drie fysieke locaties in het Buitengoed Geul & Maas die als prioritaire gebieden zijn benoemd in de gebiedsvisie De drie punten maken de verbinding tussen het stedelijk weefsel en het Buitengoed. Bij de keuzes voor projecten focussen we op de relatie tussen landgoed en omgeving. Het gaat om een scala aan projecten die gaan over herbestemming van leegstaande landgoederen in relatie tot hun omgeving, waar we inzetten op een goede bereikbaarheid en beleving en projecten die we door onze communicatie en branding bij bewoners en recreanten bekend maken.

4.1.1. De Leeuw

De schakel De Leeuw betreft de ontwikkelingen rondom het oude fabrieksterrein van de Leeuw Bierbrouwerij, in Valkenburg. Hier is in eerste instantie de consolidatie uitgevoerd en wordt er nu gewerkt aan het Noordelijk Deel en de exploitatie van het terrein. Bij de exploitatie is de ontwikkelaar Wyckerveste betrokken en heeft men het onder andere over een experience center van Shimano. Deze locatie staat in verbinding met het de rest van Valkenburg via de Plenkertstraat die als cultuurboulevard ontwikkeld gaat worden. In het centrum van Valkenburg zijn de geulbruggen versmald en grendelpoort hersteld in het kader van het centrumplan Valkenburg. Met de schakel De Leeuw worden tevens verbindingen gemaakt met de Cauberg door ommetjes, wandel- en fietsroutes.

Voor de realisatie van het integrale en duurzame herstel van Kasteel Oost zijn middelen voorzien en zijn momenteel gesprekken met een mogelijke exploitant en Natuurmonumenten. De verbinding met Kasteel Oost zit in de relatie met de natuur, landgoederen en participatie. Kasteel Oost staat met Kasteel Schaloen en Kasteel Genhoes in verbinding maar ook met het centrum van Valkenburg. Ook dit uit zich weer in ommetjes, wandel- en fietsroutes. Het aanpakken van de eerste fase van de Mergelsteilwanden in Valkenburg is in uitvoering in onder andere het Polferbos. Voor de uitvoering van de tweede fase van de Mergelsteilwanden wordt nog naar cofinanciering gezocht.

Voor het eerste deel van de uitvoering van de verbindings-as wordt in Houthem een eerste fase uitgevoerd. Voor het uitvoeren van andere delen van de verbindings-as is bij de regio financiering rond en wordt nog naar cofinanciering gezocht. Gelegen aan de verbindings-as in Houthem liggen schuin tegenover elkaar Hoeve Broers en de te ontwikkelen Leeftuin Houthem/Wijland. De Limburgse carréhoeve uit 1668 wordt uitgerust met vergaderruimtes en een landgoedwinkel, tevens een unieke ontmoetingsruimte en een rustpunt voor wandelaars en fietsers van het Buitengoed Geul & Maas. De leeftuin wordt een nieuw "groen dorpshart" van Houthem, een trefpunt, kloppend hart voor de hele gemeenschap. Ten noorden van Houthem en de A79 wordt er gewerkt aan het herinrichten van een nieuw landgoed Kloosterbosch door een particuliere investeerder.

4.1.2. Eiland in de Geul/Markt Meerssen

De schakel in Meerssen bestaat uit een samenspel tussen het gebied Eiland in de Geul, het stationsgebied en het centrumgebied in Meerssen. Zij vullen zich onderling aan, versterken in functionele zin elkaar en vormen de overgang tussen stedelijk gebied naar het buitengebied. De afzonderlijke delen zijn met elkaar verbonden via het Routenetwerk en de Verbindings-as BGM.

Het Eiland in de Geul is een gebied dat omsloten wordt door de Geul met een groot aantal sport gerelateerde voorzieningen. Voor dit gebied is een ontwikkelingsvisie in voorbereiding op basis van de kwaliteiten en potentie van het gebied. Het gebied ligt ingeklemd tussen twee molens, aan de ene kant de Grootte molen en aan de andere kan de Rothermolen. Beide molens worden verder ontwikkeld. Voor de Grootte molen betreft het op de korte termijn de herinrichting van de toegangsweg als entree tot het Eiland in de Geul en op de langere termijn een herbestemming van de molen zelf en de tegenover gelegen schuur. De Rothermolen is casco gerestaureerd en wacht op een nieuwe functie. De inrichting van het buitengebied van de Rothermolen heeft een bijdrage uit de impulsmiddelen gekregen en is grotendeels gerealiseerd.

Het Eiland in de Geul staat sterk in relatie met de Markt in Meerssen. De Markt met de omringende (monumentale) bebouwing en de daarin gehuisveste voorzieningen vormt het kristallisatiepunt (gemeenschapskamer) voor het maatschappelijke leven van de eigen inwoners en de recreanten en toeristen, die in de sfeer en gezelligheid worden opgenomen. Tussen beide in ligt het station Meerssen - waar het stationsgebouw nu in gebruik is als duurzaam knooppunt voor ontmoeten en samen zijn - en het Proosdijpark. In het Proosdijpark is de voormalige kloostertuin (van 1,1 ha) gerenoveerd en zijn waardevolle elementen hersteld. Om ook de Markt van Meerssen zelf en het aangrenzende Huis voor natuur, cultuur en erfgoed aan te pakken wordt nog naar cofinanciering gezocht.

Voor de herinrichting van de Pletsmolen/Watervalderbeek zijn de voorbereidingen in een vergevorderd stadium en kan er bijna met de uitvoering worden begonnen in samenwerking met het Waterschap Roer en Overmaas. In Rothem is de Joodse begraafplaats tussen de Bruggen opgeknapt en de restauratie van de cascades in het park van het voormalig klooster Overbunde te Bunde is in voorbereiding. Bij Meerssen papier in het buurtschap Weert wordt de ecologische verbinding langs de Geul versterkt, waarmee tevens wordt voorzien in een landschappelijke inpassing van het noordelijk deel van het bedrijfsterrein van Meerssen papier.

Voor het uitvoeren van drie delen van de verbindings-as in Meerssen is de financiering rond en wordt nog naar cofinanciering gezocht. Het gaat om de het overstappunt Rothem, de aansluiting Klinkberg-Kerkstraat en het kruispunt de Bunderstraat-Hoogveldweg-Sint Josephstraat.

4.1.3. Kanjelzone Maastricht

De Kanjelzone in Maastricht, is de plek waar de groene loper het Buitengoed in komt. De groene gastvrije gordel is onderdeel van deze schakel. Waar het in verschillende deelgebieden centraal staat om het buitengoed te ontsluiten voor het publiek en het openbaar toegankelijk maken voor natuur- en landschapsbeleving, openluchtrecreatie en stadslandbouw. In de Kanjelzone in Maastricht wordt naar nieuwe bestemmingen gezocht voor de diverse rijksmonumenten en zijn andere ontwikkelingen gaande.

Voor Villa Kanjel gaat het om herbestemming via een tender. Voor Grande Suisse lopen er gesprekken met een potentiële gegadigde. Hoeve Rome wordt casco hersteld en op de voetbalvelden aangrenzend aan de Hoeve komen waterbuffers, aangelegd door het Waterschap Roer en Overmaas. Om ook de tweede fase van Hoeve Rome te kunnen uitvoeren wordt nog naar cofinanciering gezocht. Het oude pand van Manege Derks is gesloopt. Op de buitenplaats van Kasteel Jerusalem wordt de herinrichting van de buitenruimte voltooid. Kruisdonk wordt ontwikkeld naar Kruisdonk Park met aandacht voor landschapsontwikkeling en een hoogwaardige werkomgeving binnen een nieuw landgoed. Een ontwerp bestemmingsplan is in voorbereiding. De locaties van Xonar aan de Marienwaard en Severenstraat staan leeg. Mogelijkheden tot herstemmen zijn onderzocht en besproken met meerdere geïnteresseerde partijen. De eigenaar van Kasteel Borgharen is bezig met revitalisatie van het landgoed en de buitenplaats.

Een recreatieve verbinding door het gebied is de beukenlaan. Daarbij is het verlengde van de beukenlaan al aangelegd en wordt het eerste deel van de beukenlaan vernieuwd. Om ook het tweede deel van de beukenlaan te kunnen aanpakken wordt nog naar cofinanciering gezocht. De groene loper is een recreatief lint voor fietsers en voetgangers met zowel bereikbaarheid, doorstroom en veiligheid/leefbaarheid als doel. De Kanjel en gelei zijn andere verbindingen door het gebied. Om het voorkomen van wateroverlast, voldoende watertoevoer te hebben naar de landgoederen en het herstel van ecologische waarden worden de stromen ontkoppeld van de kasteelvijvers en watertoevoer naar Meerssenhoven geregeld. Sanering van de vijvers gebeurt door het Waterschap Roer en Overmaas. De fysieke verbinding tussen de wijken Limmel en Nazereth is gerealiseerd en de herinrichting van de straten en het openbaar groen is

in voorbereiding. De pilot met de gronden voor streekproductie is middels een prijsvraag uitgeschreven, en er is gestart door onder andere het inzaaien van spel.

4.2. Groene verbindingen

Het gaat hier om de verbinding tussen het ecologische en recreatieve karakter van het Buitengoed. Om samen met de regio onder andere ook meer te investeren in de cultuurhistorie van de natuur.

4.2.1. Faunapassage

In opdracht van Buitengoed Geul & Maas en Rijkswaterstaat (gefinancierd door RWS, BGM, gemeenten Maastricht, Meerssen en provincie) heeft RHDHV een quickscan variantenstudie uitgevoerd.

De doelstelling van de variantenstudie was het verkennen van oplossingen en het benoemen van een voorkeursvariant voor de viervoudige opgave:

1. Renovatie dan wel vervanging van Brug Itteren over het Julianakanaal
2. Veilige fietsverbinding over Julianakanaal ter hoogte van Itteren
3. Ecoduct ten behoeve van grote grazers
4. Ecoduct ten behoeve van het oplossen van knelpunten zoals benoemd in MJPO – knelpunt Li-21.

Mede op basis hiervan heeft RHDHV drie varianten nader uitgewerkt. Uit de sessies met de stakeholders is unaniem voor de voorkeursvariant 1b(1) gekozen. Deze voorkeursvariant kent een faunapassage van 15 meter breed gelegen bij de Geulmonding. De fietsbrug komt naast de huidige brug van Itteren.

Omdat de keuzes binnen de afzonderlijke opgaves van invloed zijn op de overige opgaves komt er een integraal kernteam met één afgevaardigde van elke betrokken partij (gemeenten Maastricht, Meerssen, Provincie, BGM, RWS en Provincie). Het kernteam BGM heeft de opdracht om in de maanden januari tot en met maart 2016 de haalbaarheidsopties inclusief de juridische en financiële gevolgen van variant 1b(1) of een 'next-best' optie te inventariseren. Op basis daarvan zal er definitieve besluitvorming plaatsvinden door de betrokken partijen.

4.2.2. De ontsnippering van het achterland

In 2015 is door het Buitengoed Geul & Maas gestart met het uitvoeren van een haalbaarheidsstudie voor de groene opgave binnen het gebied Beneden en midden Geuldal/ Buitengoed Geul & Maas. In deze haalbaarheidsstudie zijn de projectideeën/ wensen van diverse partijen in beeld gebracht. Naast de realisatie van de goud groene natuur, de zilver groene natuur en de ontsnipperingsmaatregelen in het kader van MJPO zijn de projecten van de gemeenten, terrein beherende organisaties, waterschap in beeld gebracht, onderzocht waar koppelkansen mogelijk zijn. De verwachting is dat in maart 2016 een advies wordt opgesteld waarin een lijst van deelprojecten is opgenomen voorzien van een prioritering. Naast een omschrijving van de deelprojecten zullen de projectpartners beschreven zijn, evenals een inschatting van de kosten en mogelijke financiering. Ook zullen de raakvlakken met eventuele andere (beleids)thema's in beeld zijn gebracht. De verwachting is dat in 2016 met circa vier deelprojecten daadwerkelijk met de realisatie gestart kan worden.

4.2.3. Euregionale verbindingen

In de bovengenoemde haalbaarheidsstudie is tevens de relatie met België betrokken. Ecologisch gezien is de natuur in het Buitengoed Geul & Maas een belangrijke verbinding als de Eifel (Duitsland) en de Kempen (België). Eveneens is het gebied een belangrijke verbinding als tussen de Maas en het heuvelland. Met de Belgische provincie Limburg (en haar partners) wordt geïnventariseerd of de natuuropgave in Buitengoed Geul & Maas aansluit op Belgisch grondgebied. Indien deze aansluiting plaatsvindt, zal begin 2016 onderzocht worden of de natuuropgave zowel in Buitengoed Geul & Maas alsook in België in aanmerking kan komen voor financiering vanuit Europese subsidiemiddelen (INTERREG).

4.3. Routing en beleving

Het Routenetwerk is een verknoping van het bestaande en nieuwe fiets- en wandelpadennetwerk. Om diverse beeldbepalende elementen en deelgebieden in het Buitengoed op aantrekkelijke wijze met elkaar te verbinden. De eerste fase van het routenetwerk is - op het plaatsen van twee bruggen na - gerealiseerd en er kan spoedig met de plaatsing van bebording worden gestart. Voor de tweede fase van het routenetwerk heeft de stuurgroep de tracékeuze voor fase 2 vrijgegeven voor communicatie met de omgeving. De realisatie is in 2016 voorzien.

Samen met het routepunt VVV Zuid-Limburg kijken we hoe tot een “kapstok” gekomen kan worden voor het Buitengoed waar thema-routes vervolgens aan opgehangen kunnen worden. Voor de invulling van deze “kapstok” door bijvoorbeeld thema-routes zijn er al initiatieven vanuit ondernemers. Het gaat hierbij om een fysieke “kapstok”, routes in het veld, en een digitale “kapstok”: verankering van routes in een database en verspreiding onder consumenten. Met de aansluitingen op het hoofd fietsnetwerk en snelfietsroutes. We streven naar de realisatie van beide “kapstokken” in 2016 met daar thema-routes aan gekoppeld.

Routing gaat om het verplaatsen door het gebied maar meer dan dat wil je ook dat er een beleving aan die verplaatsing gekoppeld is. Voor deze beleving heeft het Buitengoed in 2015 een landschapsdroom voor het realiseren van enkele beleefweides ingediend bij IKL. Beleefweides kunnen zijn plukweides, voedselbossen, speelweides/bossen, hoogstamboomgaarden, bloembollenvelden en vlindertuinen. Plaatsen waar mensen het gehele jaar terecht kunnen om te planten, te plukken, te oogsten, te onderhouden en te spelen of gewoon er te zijn. De beleefweides worden langs het routenetwerk in samenwerking aangelegd. Het doel van de beleefweides is om een landschappelijk samenhangend geheel te vormen zodat de herkenbaarheid van deze weides bijdragen aan de versterking van de landschappelijke identiteit van Buitengoed Geul & Maas en daarmee tevens voor het Nationaal Landschap Zuid-Limburg. Samen met IKL gaan wij om tafel welke drie locaties in medio 2016 als beleefweide worden ingericht. Vervolgens wordt samen met eigenaren, LLTB, Stichting Ondernemend Bloesemlint, CNME, IVN, scholen, landgoedeigenaren enzovoorts tot een invulling van de beleefweides gekomen.

De Verbindings-as is onderdeel van de uitwerking van het speerpunt ontsluiting en toegankelijkheid uit de gebiedsvisie en is de hoofdader van het Buitengoed. Toegankelijkheid van het gebied en de ontsluiting vanuit de omgeving is van groot belang voor de bewoners en recreanten in het BGM-gebied. Het doel van de Verbindings-as is het creëren van een centrale, sterke, herkenbare, functionele en recreatieve verbinding die een groot aantal bijzondere objecten in de drie gemeentes met elkaar verbindt en van waaruit de pracht van het Buitengoed optimaal te beleven is. Het is de hoofdader die het Buitengoed ook aansluit op andere belangrijke aders door het gebied, zoals de snelfietsroute en de hoofd fietsroute. De route moet een eenheid vormen, wat tot stand gebracht kan worden door middel van een zekere mate van uniformiteit in terreinmeubilair en verhardingsmateriaal en een duidelijke herkenbare groenstructuur. De groenstructuur van aan de route gelegen objecten (tuinen/parken) dient uiteraard gerespecteerd en waar nodig versterkt te worden.

Er wordt gestart met de aanleg van het eerste stuk in Houthem van +/- 450 m van het beschermd dorpsgezicht (1^e fase).

Er zijn daarnaast meerdere weggedelen waarvoor specifieke voorbereidingen lopen. Dat betreft de 2^e fase in Houthem en onderdelen in Meerssen: overstappunt Rothem, aansluiting Klinkenberg-Kerkstraat & bunderstraat-Hoogveldweg. De planning van de gehele verbindings-as wordt uitgewerkt in een uitvoeringsstrategie, waarbij de nadruk ligt op de samenhang in uitstraling.

4.4. Communicatie en herkenbaarheid

De herkenbaarheid van het gebied is een belangrijk onderdeel van het Buitengoed. De bewustwording dat bewoners en bezoekers weten dat ze in het Buitengoed zijn en dat wat ze aan het doen zijn onderdeel is van het Buitengoed en dat ze er meer van willen beleven. Of dat nu is fietsen, uitrusten op een bankje, genieten van de natuur met een wandeling, bezichtiging van een kasteel, overnachting in een landgoed of iets dergelijks.

Hiervoor stemmen we af met onder andere VVV Zuid-Limburg, Rivierpark Maasvallei en de overige gemeenten in het Heuvelland.

4.4.1. Communicatie

We zetten diverse communicatiemiddelen in, enerzijds zowel digitaal op onze eigen website en via onze Facebook pagina door evenementen te delen en verspreiden. Anderzijds maken we filmreportages over de diverse aspecten van het gebied. Reeds verschenen in de filmreeks: Boomfeestdag maart 2015 en november 2015, Parels in Houthem, Dag van de Stadslandbouw, 'Regout in het Buitengoed' (twee delen) en Evenementen in het Buitengoed. In 2016 zetten we deze filmreeks door, met thema's als water en molens, groen, participatie, herbestemmen, ontsluiting en toegankelijkheid.

Het sterkste middel dat kan worden ingezet voor de communicatie over het programma Buitengoed Geul & Maas is het organiseren van ontmoeting. Dit vindt op regelmatige basis plaats. Door het organiseren van bijeenkomsten en activiteiten worden stakeholders geïnformeerd en interactief betrokken waarmee een zo groot mogelijk draagvlak voor co creatie en co-investering(en) wordt gecreëerd. Onder andere gaat het over bijeenkomsten met ondernemers over het gezamenlijk en verbindend organiseren van evenementen in het Buitengoed.

4.4.2. Huisstijl

Het fysieke deel van de communicatie betreft in eerste instantie het plaatsen van bouwborden in een uniforme huisstijl bij projecten die hun uitvoering hebben. In tweede instantie gaat het ook om informatieborden bij bezienswaardigheden in het gebied (al dan niet aaneengesloten door wandel/fiets routes). Deze informatieborden zijn in de huidige huisstijl van de VVV waar een eigen look en feel van het Buitengoed aan is toegevoegd. Daarnaast betreft het ook de combinatie tussen de huisstijl van het routepunt van de VVV en de Buitengoed huisstijl op de routeborden langs de knooppunten van de fietsroutes over het routenetwerk. We hebben reeds zes borden geplaatst. Drie informatie/route borden in Houthem. Drie projectenborden bij de dak restauratie van Hoeve Rome in Maastricht, de inrichting van de Mergelsteilwanden in Valkenburg en de pilot stadslandbouw Drie Poorten in Maastricht. In 2016 zullen we ook dan bij de projecten die in uitvoering gaan borden plaatsen.

5. Organisatie

Met betrekking tot de organisatie van het Buitengoed zijn er in dit uitvoeringsprogramma de volgende onderdelen: de programma-organisatie, de financiële aspecten, de juridische aspecten, risico's en sturing.

5.1. Programma-organisatie

De kern rol in een programma wordt vervuld door een programmamanager. De programma-manager is aangesteld namens de vier samenwerkende overheden. Vanuit de afzonderlijke overheden zijn projectleiders, beleidsmedewerkers, subsidieverleners etc. bezig op onderdelen van het Buitengoed. Hiernaast zet het Buitengoed in op een verbindende rol ten aanzien van externe belanghebbenden die in het gebied bezig zijn.

Het programma Buitengoed Geul & Maas gebruikt de afzonderlijke projectresultaten om de programmadoelen te realiseren. Daarom is er een continue wisselwerking tussen de programma-organisatie, de afzonderlijke project- en beleidsonderdelen van de vier samenwerkende overheden en de externe initiatiefnemers.

5.1.1. Verbindende rol

Er zijn slechts een beperkt aantal projecten waar de programma-organisatie van het Buitengoed zelf trekker van is. Een groter deel betreft samenwerkingen met andere partijen waar een of meerdere overheden een participerende rol in spelen. Een groot deel zijn particuliere initiatieven. Hier speelt vaak de toetsende rol van de overheden in het kader van beleid, bestemmingsplannen en de gebiedsvisie van het Buitengoed. De verbindende rol is de belangrijkste rol van de programma-organisatie om de kruisbestuiving en koppelkansen tussen al deze verschillende initiatieven te stimuleren.

De verbindende rol richt zich op het koppelen van verschillende initiatieven. Dit kan op basis van ruimtelijke context (over de eigendomsgrenzen kijken en samenwerkingen aangaan om olievlekwerkingen te bewerkstelligen). Op deze manier kunnen win-win situaties gecreëerd worden. De programma-organisatie zet haar verbindende rol in om partijen te verleiden grenzen te verleggen en te denken en handelen vanuit een collectief belang; het belang van het Buitengoed. Dit is geen makkelijke opgave, daar eigen belangen vaak prevaleren zeker als het gaat om economische of juridische belangen.

5.2. Financiële aspecten

Procesmiddelen

Procesmiddelen worden ingezet om pilots te organiseren om te zoeken naar nieuwe verdienmodellen en coöperatieve samenwerkingen. Inzet van procesmiddelen vindt plaats als het Buitengoed trekker is van een bepaalde activiteit of als er sprake is van verbindingen tussen verschillende initiatieven. Dit laatste kan zijn op basis van ruimtelijke samenhang of op basis van een van onderstaande thema's voor thema's met leereffecten voor verschillende initiatieven binnen het Buitengoed. In dit laatste geval is er altijd sprake van cofinanciering van de initiatiefnemers voor ten minste 50% van de kosten.

De middelen voor de programmaondersteuning zijn apart berekend en gedekt tot en met 2017. Voor zowel de programmaondersteuning als de procesmiddelen zal de komende jaren geen extra inleg van de samenwerkende overheden worden gevraagd.

Voor de jaren 2016 en 2017 is er resterend bedrag van € 182.250 beschikbaar als procesmiddelen. Meerjarenbegroting (t/m eind 2017):

2016	€ 140.000
2017	€ 42.250

De begroting 2016 is door de stuurgroep Buitengoed Geul & maas op 13 oktober 2015 vastgesteld. Waarbij voor het uitvoering geven aan de Beleefweides en Groen+Groen regeling 3^e tranche procesmiddelen zijn omgezet naar projectmiddelen.

Impulsmiddelen

De Impulsmiddelen zijn provinciale middelen die ingezet zijn ten behoeve van de ondersteuning van projecten op het gebied van Natuur (zowel robuuste projecten als ook kleinschalige in en rond steden en dorpen) en op het gebied van Leefbaarheid en sociale cohesie.

Het Buitengoed Geul & Maas als programma heeft totaal om € 1,5 miljoen aan impulsmiddelen EHS ter beschikking. Deze zijn geschikt aan de volgende projecten:

- Herinrichten Rothermmermolen en omgeving
- Herinrichten omgeving nieuw Landgoed Kloosterbosch
- Mergelsteilwanden fase 1
- Ecologische verbinding Meerssen Papier
- De Leeuw Noordelijk Deel
- Verplaatsen Manege Derks
- Herinrichten Pletsmolen/Watervalderbeek
- Uitvoering Verbindings-as BGM deel Houthem fase 1
- Uitbreiding Proosdijpark met kloostertuin
- Vernieuwen beukenlaan fase 1
- Hoeve Rome fase 1
- Groen + Groen regeling
- Zomerprogramma Villa Kanjel

Deze projecten zijn deels gerealiseerd, deels in uitvoering en voorbereiding.

Reguliere financiële instrumenten

Voor de uitvoering van de gebiedsvisie wordt zoveel mogelijk gebruik gemaakt van bestaande budgetten en subsidies. Tevens wordt gekeken naar mogelijkheden om gelden revolverend in te zetten. Hiertoe worden de mogelijkheden van het financieringsinstrumentarium van de provincie onderzocht (garantstellingen, leningen etc.).

Voor concrete projecten wordt eerst gekeken naar beschikbare budgetten vanuit de diverse beleidskaders en naar beschikbare subsidieregelingen (Europa, Rijk, Provincie, gemeenten en fondsen) en financieringsinstrumenten.

Daar waar er eerst regiofondsmiddelen en impulsmiddelen beschikbaar waren voor het Buitengoed, is er nu geen projectengeld meer. Om de in gang gezette ontwikkelingen te continueren en verstevigen hebben we bij onze stakeholders gevraagd welke projecten er in voorbereiding zijn die in 2016 in uitvoering kunnen gaan, waar al cofinanciering voor is.

Er is 1,5 miljoen cofinanciering vanuit de regio beschikbaar, zowel publiek als privaat geld. Voor de volgende projecten:

- Verbindings-as (overstappunt Rothem, Klinkenberg-Kerkstraat, Bunderstraat en Houthem 2^e fase), Herinrichting Markt Meerssen,
- Mergelsteilwanden fase 2,
- Hoeve Rome fase 2,
- Revitalisering boomstructuren Beukenlaan fase 2,
- Hoeve Broers/Wijland en
- Huis voor natuur, cultuur en erfgoed.

Deels zijn dit vervolgfases van projecten die eerder uit de impulsmiddelen zijn geschikt. Omdat er bij de beschikking van de impulsmiddelen begin 2015 onvoldoende impulsmiddelen waren om alle projecten doorgang te laten vinden, is toen ervoor gekozen om de projecten te faseren. Vanuit de gemeenten is de cofinanciering wel geregeld.

Voor een resterend bedrag van 1,4 miljoen wordt nog gezocht naar dekking. We kijken naar verschillende subsidiestromen, waaronder die van de provincie. De Buitengoed organisatie kijkt met provinciale ambtenaren welke opties er zijn bij verschillende thema's: natuur, recreatie, stedelijke ontwikkeling, monumenten, fiets, etc. Er worden afzonderlijke collegevoorstellen ter besluitvorming voorgelegd als het gaat om financiering van de betreffende projecten. Instemming met het uitvoeringsprogramma, gaat om het vaststellen van de koers voor 2016. Hiermee wordt niet nu ingestemd met het financieren van de projecten die nog geen sluitende begroting hebben. In lijn met het budgetrecht van de gemeenteraden en Provinciale Staten zullen indien nodig afzonderlijke voorstellen via aparte Staten- c.q. Raadsvoorstellen aan de betrokken partijen worden voorgelegd.

5.3. Juridische aspecten

De SOK (samenwerkingsovereenkomst) GOMV (Gebiedsontwikkeling Maastricht - Valkenburg) is medio 2015 beëindigd, zij was zowel inhoudelijk als financieel achterhaald. Niet alle betrokken partijen van het BGM waren vertegenwoordigd. Hiermee is aangesloten bij de beëindiging en afhechting van de overige Regiofondsen in Limburg. Indien aan de orde dan worden op projectniveau aparte overeenkomsten tussen betrokken partijen gesloten.

5.4. Risico's

Het grootste risico van de integrale, regionale en verbindende aanpak van het Buitengoed is dat partijen de doelstellingen onderschrijven van het Buitengoed, maar als er concrete besluiten genomen moeten worden dat men dan terugvalt op eigen kaders, belangen, eigendommen, gemeentegrenzen etc. Maatregelen die we daar voor nemen zijn pilots opzetten en als test cases gebruiken en zowel ambtelijk als bestuurlijk evalueren.

Hiernaast is het risico van onvoldoende capaciteit aan de orde. Dit geldt voor de capaciteit van de kernteamleden, redactieteamleden en projectleiders van de vier samenwerkende overheidsorganisaties. Maatregelen die we nemen zijn gelegen in afstemming overleggen met opdrachtgevende organisaties en het bespreekbaar maken in stuurgroep overleggen. De beschikbaarheid van financiële projectmiddelen is ook een risico bij alle vier de organisaties. Maatregelen nemen we door verschillende subsidiestromen (Europa, Rijk, Provincie, gemeentelijk en diverse fondsen etc.) in beeld te brengen en te acteren als er kansen liggen.

Voor de diverse projecten worden op projectniveau de risico's in kaart gebracht en daar beheersmaatregelen voor genomen.

5.5. Sturing

Sturing vindt plaats door de Stuurgroep Buitengoed Geul & Maas. De voorzitter van de Stuurgroep is bestuurlijk opdrachtgever voor de programmamanager. Voor sturing op projecten, subsidies en andere activiteiten gebruikt de programmamanager zo veel mogelijk de informatie die beschikbaar is/komt via de reguliere Planning- en Control instrumenten (jaarrekening, voortgangsrapportages en begroting). Deze wordt verwerkt in een centraal overzicht over het Buitengoed. Dit overzicht wordt periodiek aangevuld door projectleiders en beleidsmedewerkers voor de projecten, subsidies en activiteiten in hun portefeuille.

Het uitvoeringsprogramma wordt jaarlijks bijgesteld op basis van de specifieke informatie uit de P&C producten van de afzonderlijke overheidsorganisaties (na de begrotingsbehandelingen). Tussentijds worden de mutaties op het gebied van initiatieven en pilots bijgewerkt en op de website geplaatst.

Het uitvoeringsprogramma wordt na 2 jaar (tussentijdse evaluatie in 2016) en na 4 jaar (eindevaluatie in 2018) in een lichte vorm geëvalueerd door de Stuurgroep BGM. Het evaluatierapport betreft enerzijds een opsomming van geplande versus behaalde resultaten op basis van specifieke informatie

uit de P&C producten van de afzonderlijke overheidsorganisaties. Hiernaast worden specifiek de verbindende rol van de programma-organisatie, de regionale samenwerking en spin-off en de pilots op basis van gemeenschappelijke componenten geëvalueerd.